

Republiková únia zamestnávateľov

Zhrnutie návrhov možností konsolidačných opatrení.

Apríl, 2025

1. Zefektívnenie prevádzky verejnej správy (VS)

Číslo	Konsolidačné opatrenie	Výnos orientačne, mil. EUR	Dodatočný popis	Dodatočné zdôvodnenie
1	Zníženie zamestnanosti a výdavkov na mzdy vo verejnej správe	2000	Vidíme priestor na zníženie zamestnanosti vo verejnej správe postupne až o cca 15 %. Spôsoby dosiahnutia cieľa: diferencované prepustenie zamestnancov ústrednej správy vo vybraných kategóriách o 5 až 25 %, najbližších 10-15 rokov nenahrádzanie polovice zamestnancov verejnej správy, ktorí budú postupne odchádzať do starobného dôchodku, novými zamestnancami. Je potrebné tiež zracionalizovať fungovanie vysokého školstva. Racionalizácia počtu úradníkov pracujúcich s eurofondmi. Do úvahy prichádza aj zmrazenie miezd vo VS na 3 roky, čo je žiaduce, nakoľko verejný sektor začína výrazne predstihovať platy v súkromnom sektore.	Je potrebné stanoviť záväzný plán vlády na dosiahnutie cieľov v tejto oblasti. Ako sprievodné opatrenia je potrebné realizovať komplexné audity procesov a financií vo verejnej správe, v maximálnej miere digitalizovať procesy a rušiť nepotrebné činnosti. Uskutočňovať zároveň deregulácie.
2	Zníženie výdavkov na nákupy tovarov a služieb vo verejnej správe	250	Zmeniť spôsob vyhodnocovania verejného obstarávania novou formou aukčného systému a centralizáciou obstarávania, predovšetkým za porovnateľné dodávky tovaru a služieb. Pri špecializovaných službách a tovaroch zaviesť špecializované aukčné metódy. Centralizácia a elektronizácia obstarávania energií a iných prierezových komodít vo verejnej správe, zefektívnenie verejných obstarávaní v IT sektore. Centralizovať podporné činnosti ako účtovníctvo a administratívu a ďalšie prierezové činnosti pri štátnych inštitúciách, ministerstvách.	
3	Zníženie odchodného vo verejnej správe na polovicu	20	Organizácie verejnej správy často využívajú odchodné nad rámec Zákonníka práce pre zamestnancov, ktorí v nich odpracovali viac rokov, ako jeden z benefitov. Bolo by vhodné systém zjednotiť na výške určenej Zákonníkom práce.	
4	Zníženie zamestnanosti / zlučovanie výkonu kompetencií samospráv	200	Miestna samospráva je na Slovensku veľmi rozdrobená. Rozdrobenosť sa následne prejavuje vo veľkých nárokoch na ľudské zdroje.	
5	Zefektívnenie poistenia štátneho majetku (samopoistenie štátu)	20	Poistné plnenie inkasované od komerčných poisťovní je v organizáciách štátu iba na úrovni asi 20 % zaplateného poistného. Štát by tak mohol ušetriť aj v prípade, že by poistné udalosti riešil s omnoho nižšou efektivitou ako súkromné poisťovne (vyššie prevádzkové náklady, vyššie poistné plnenie).	

Číslo	Konsolidačné opatrenie	Výnos orientačne, mil. EUR	Dodatočný popis	Dodatočné zdôvodnenie
6	Rušenie prebytočných verejných inštitúcií a úradov	150	Presunúť aktivity prebytočných úradov a inštitúcií pod iné úrady a ministerstvá, ktoré majú schopnosť danú agendu vykonávať. Ako príklady uvádzame: Úrad pre reguláciu hazardných hier presunúť pod MF SR, resp. FS SR. Spojenie ŠVPS + ÚKSÚP + Plemenárske služby, š. p. + Plemenársku inšpekciu + Inštitút vzdelávania veterinárnych lekárov: - Slovensko nemá rozpočtové, administratívne ani technické kapacity na zabezpečenie týchto úradov v kvalite a efektívnosti, ktorá by zodpovedala aktuálnej situácii. - ŠVPS aktuálne vyvíja nový centralizovaný systém evidencie hospodárskych zvierat, ktorý nahradí aktuálny systém CEHZ, ktorú zabezpečuje š.p. Plemenárske služby. Išlo by tak o duplicitu. - Reštrukturalizácia prinesie nielen zníženie výdavkov a zvýšenie príjmov, ale aj možnosť zvýšiť mzdy pracovníkom v kontrolných pozíciách a v laboratóriách, ktoré sú aktuálne nekonkurencieschopné voči súkromnému sektoru. Kompletný presun všetkých kompetencií kontroly potravín z ÚVZ na ŠVPS: - Eliminovanie duplicitných funkcií, zefektívnenie a zvýšenie počtov kontrol a príjmov z pokút. Zníženie byrokracie pre subjekty podliehajúce ich kontrole. - Zníženie nákladov na duplicitné kontroly, zlepšenie komunikácie a jednotného výkladu legislatívy. Zrušenie 40 RVPS pod ŠVPS a zriadenie 8 Krajských VPS: - Pre trvalý nedostatok veterinárnych a potravinových inšpektorov je potrebné znížiť počet riadiacich a administratívnych pracovníkov a zvýšiť počet kontrolórov. To umožní zvýšenie počtu realizovaných kontrol, resp. efektívnejšie opatrenia v krízových situáciách – zvýšenie príjmov z poplatkov a pokút. - Eliminácia lokálnych vzťahov a transparentnejšie a korupcii odolnejšie systémy kontrol v regiónoch. Zjednotenie postupov RVPS, ktoré sú aktuálne odlišné, často rozhodujúce v rovnakých prípadoch úplne inak.	Epidémia SLAK jasne poukazuje na neefektívnosť aktuálneho systému 40 okresných RVPS, ktoré nie sú schopné zabezpečiť informovanosť ani základné opatrenia v okresoch nielen u právnických, ale ani u fyzických osôb - drobných chovateľov.

Číslo	Konsolidačné opatrenie	Výnos orientačne, mil. EUR	Dodatočný popis	Dodatočné zdôvodnenie
7	Zreálnenie rozpočtovaných výdavkov na energie	160	Výdavky subjektov verejnej správy na energie (nie dotácie cien pre domácnosti) dosiahli za rok 2024 úroveň 760 mil. eur, čo predstavuje medziročné zníženie o 250 mil. Eur, resp. 25 %. Predbežné čerpanie za dva mesiace pre štátny rozpočet ukazujú ďalší pokles (o 22 %), na druhej strane ceny energií na trhoch na začiatku roka rástli. Vo výsledku sa ale dá predpokladať, že situácia sa po krízových rokoch stabilizovala a výdavky by nemali vzrásť na maximálnych 1015 mil. eur z roku 2023. Rozpočet pre rok 2024 očakával sumu 1120 mil. eur, výsledok tak predstavuje úsporu 360 mil. eur. Pre roky 2025 a 2026 sú rozpočtované sumy 1066 mil. eur a 1080 mil. eur, zreálnenie podľa výsledkov roku 2024 by tak znížili očakávané deficity - maximálne o 320 mil. eur, konzervatívne (predpoklad o 50% úspore) o 160 mil. eur.	
8	Zamedzenie zneužívaniu dávok nemocenského poistenia	60	Neoprávnené čerpanie týchto dávok prostredníctvom fingovaných alebo neodôvodnene predĺžených práceneschopností predstavuje záťaž pre sociálny systém a vedie k finančným stratám. Navrhujeme prijatie opatrení na zamedzenie zneužívania dávok zefektívnením kontroly dodržiavania liečebného režimu, užšou spolupracou a výmenou dát so zamestnávateľmi a lekármi, zefektívnenie kontrolných nástrojov, sprísnenie pravidiel a sankcií za zneužívanie dávok nemocenského poistenia s využitím príkladov dobrej praxe zo zahraničia.	

Číslo	Konsolidačné opatrenie	Výnos orientačne, mil. EUR	Dodatočný popis	Dodatočné zdôvodnenie
9	Urýchlenie zlúčenia menších škôl do väčších, zrušenie kompenzačného príspevku na malotriedky	130	Zaviesť povinný zvoz detí do škôl v obciach, kde bola malotriedka zrušená.	
10	Zníženie príspevkov do III. piliera vo verejnej správe na polovicu	40		
11	Zníženie odchodného v systéme výsluhových dôchodkov na polovicu	17		
12	Predaj nepotrebného majetku štátu	500	Predaj stavieb, pozemkov, bytov a nebytových priestorov vo vlastníctve štátu, rekreačné zariadenia štátnych a verejných inštitúcií, ktoré slúžia na poskytovanie rôznych benefitov. Suma 500 mil. EUR ročne predstavuje odhad celkového objemu majetku v hodnote zhruba 5 miliárd EUR, ktorý sa speňažuje rovnomerne v priebehu 10 rokov. Táto suma neznižuje deficit rozpočtu priamo, ale cez nižší dlh vplýva na výšku úrokových nákladov.	
13	Zvýšiť podiel civilných zamestnancov v polícii	6		
14	Zníženie nákladov na výber mýta	27		Zdrojom je materiál IFP
	SUMA za oblasť 1	3080	Ide o sumu všetkých navrhnutých možností konsolidačných opatrení znižujúcich deficit, s výnimkou odpredaja nepotrebného majetku, ktorý neovplyvňuje deficit priamo (iba nepriamo cez výšku zaplatených úrokov zo štátneho dlhu).	

2. Adresnosť pomoci štátu

Číslo	Konsolidačné opatrenie	Výnos orientačne, mil. EUR	Dodatočný popis	Dodatočné zdôvodnenie
15	Zásadné prehodnotenie adresnosti všetkých poskytovaných dávok, len 1 systém pomoci domácnostiam s pokrytím základných výdavkov	2000	Namiesto toho že sa snažíme pomáhať každej domácnosti so všetkým, je potrebné zaviesť plnú adresnosť do sociálneho systému, kde sa bude skúmať príjem, majetok a základné výdavky a štát bude doplácať na pokrytie stanovených základných výdavkov. S rastúcim príjmom a majetkom bude suma pomoci postupne klesať. Pri zapojení do trhu práce bude pomoc zásadne vyššia ako pri neaktivite. Zásadné dávky ako napríklad štandardné dôchodky, či materské by týmto systémom ovplyvnené neboli. Celkové výdavky sú viac ako 6 miliárd. Po zavedení efektívnej adresnosti sme úsporu odhadli na 30 %, tým pádom výnos je orientačne 2 miliardy.	Momentálne existuje množstvo nesúrodých dávok a systémov pomoci a chýba komplexný, jednotný a efektívny štátny systém evidencie žiadostí a vyplácania tejto pomoci. Štát v podstate nevie, koľko ktorá rodina na jednotlivých príspevkoch dostáva.
16	Adresnosť energodotácií	400	Ak by vláda v politike plošného dotovania cien na úrovni roka 2024 pokračovala do skončenia svojho volebného obdobia, z pohľadu verejných financií by to mohlo znamenať dodatočnú záťaž v objeme 1 miliardy eur, o ktorú bude treba v najbližších dvoch rokoch navýšiť potrebný objem konsolidácie, či zhoršiť odhadovaný vývoj deficitu verejných financií. Nákladnosť politiky dlhodobého vyhladzovania akýchkoľvek trhových výkyvov a odsúvania nevyhnutnosti zrealizovania regulovaných cien plynu a tepla pre domácnosti na nasledujúce vlády je preto neprimeraná v stave, v ktorom sa slovenské verejné financie nachádzajú. Najmä, pokiaľ jej neadresná forma prináša len malé makroekonomické benefity.	
17	Zrušenie príspevku na zvýšenú splátku úveru na bývanie	20		
	SUMA za oblasť 2	2420		

3. Práca a zamestnávanie

Číslo	Konsolidačné opatrenie	Výnos orientačne, mil. EUR	Dodatočný popis	Dodatočné zdôvodnenie
18	Zdroje zo zrušenia dvoch štátnych sviatkov	300		Počet sviatkov, počas ktorých sa nepracuje je v SR jeden z najvyšších v OECD. Zrušením dvoch z nich by sme sa posunuli viac k stredu a benefitovali by sme z hľadiska produktivity, konkurencieschopnosti a dodatočných daňových príjmov.
19	Zrušenie rekreačných poukazov, športových poukazov a podobných nútených benefitov v prospech zamestnanca	40	Daňový výdavok nie je vhodnou formou podpory, keďže opatrenie má plošný charakter bez ohľadu na výšku príjmov zamestnanca. Efekt rekreačných poukazov na zamestnanosť a mzdy v sektore cestovného ruchu nebol výrazný. Opatrenie nezvyšuje dostupnosť pre všetky domácnosti, nakoľko povinnosť uhrádzať poukaz platí len pre stredné a veľké podniky či inštitúcie, ktoré už pravdepodobne poskytovali systém benefitov. Úspora identifikovaná podľa alokácie v rozpočte na tento účel. Podobne možná úspora aj pri zrušení príspevkov na športovú činnosť.	Súkromný sektor je zaťažovaný nákladmi vymyslenými zákonodarcami. To znižuje konkurencieschopnosť súkromnej sféry, znižuje výkon ekonomiky a nakoniec brzdí mzdy a príjmy. Opatrenia tohto typu by mali byť zrušené.
20	Zrušiť možnosť predčasného dôchodku	400		Na situácie, v ktorých už zamestnanec nie je schopný pracovať tesne pred dovŕšením riadneho dôchodkového veku slúžia dávky v nezamestnanosti a nemocenské dávky. Predčasný dôchodok nemá riadne opodstatnenie a je jedným z dôvodov nedostatku pracovnej sily. Podľa vyjadrení zamestnávateľov ľudia pri dovŕšení veku predčasný dôchodok sú práve tí najskúsenejší a stále veľmi schopní a cenní. Ekonomika tak trpí finančne, aj čo sa týka produktivity. Strácame výkon, peniaze vyhadzujeme.
	SUMA za oblasť 3	740		

4. Plná implementácia (predovšetkým vládou už schválených) opatrení revízií výdavkov jednotlivých rezortov vlády

Číslo	Konsolidačné opatrenie	Výnos orientačne, mil. EUR	Dodatočný popis	Dodatočné zdôvodnenie
21	Implementácia opatrení revízií výdavkov jednotlivých rezortov vlády	250 až 1000	Vládou schválené a zverejnené materiály, najmä individuálne revízie výdavkov (<u>Revízie výdavkov Ministerstvo financií Slovenskej republiky</u>) dokumentujú rezervy resp. neefektívne nakladanie s verejnými zdrojmi. Len potenciál vládou schválených opatrení za 5 rezortov predstavoval v min. roku viac ako 250 miliónov eur. Vysoký a nevyužitý potenciál vykazujú o.i. rezorty vnútra či zdravotníctva, ale aj oblasti informatizácie či zamestnanosti vo verejnej správe.	Sme presvedčení, že pred akýmkoľvek zvyšovaním existujúcich daní či zavádzaním nových daní by štát mal realizovať vlastné schválené úsporné plány, ktoré sa nerealizujú v dostatočnom rozsahu.